

ROKOTE VAI ELIKSIIRI?

Lasten ja Nuorten liikuntaharrastusten merkityksistä

Jari Lämsä

KIHU

jari.lamsa@kihu.fi

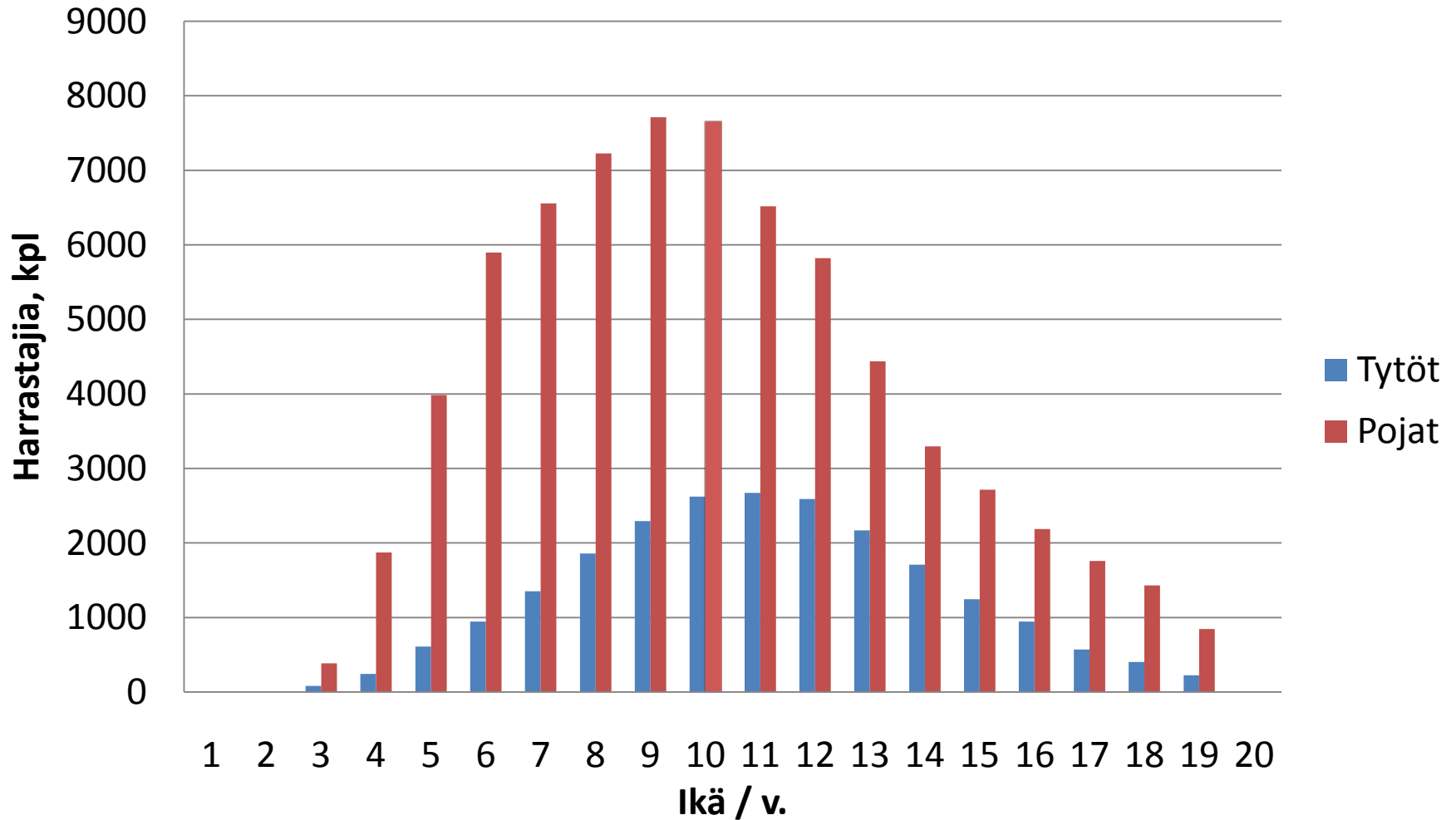
Lähtökohta

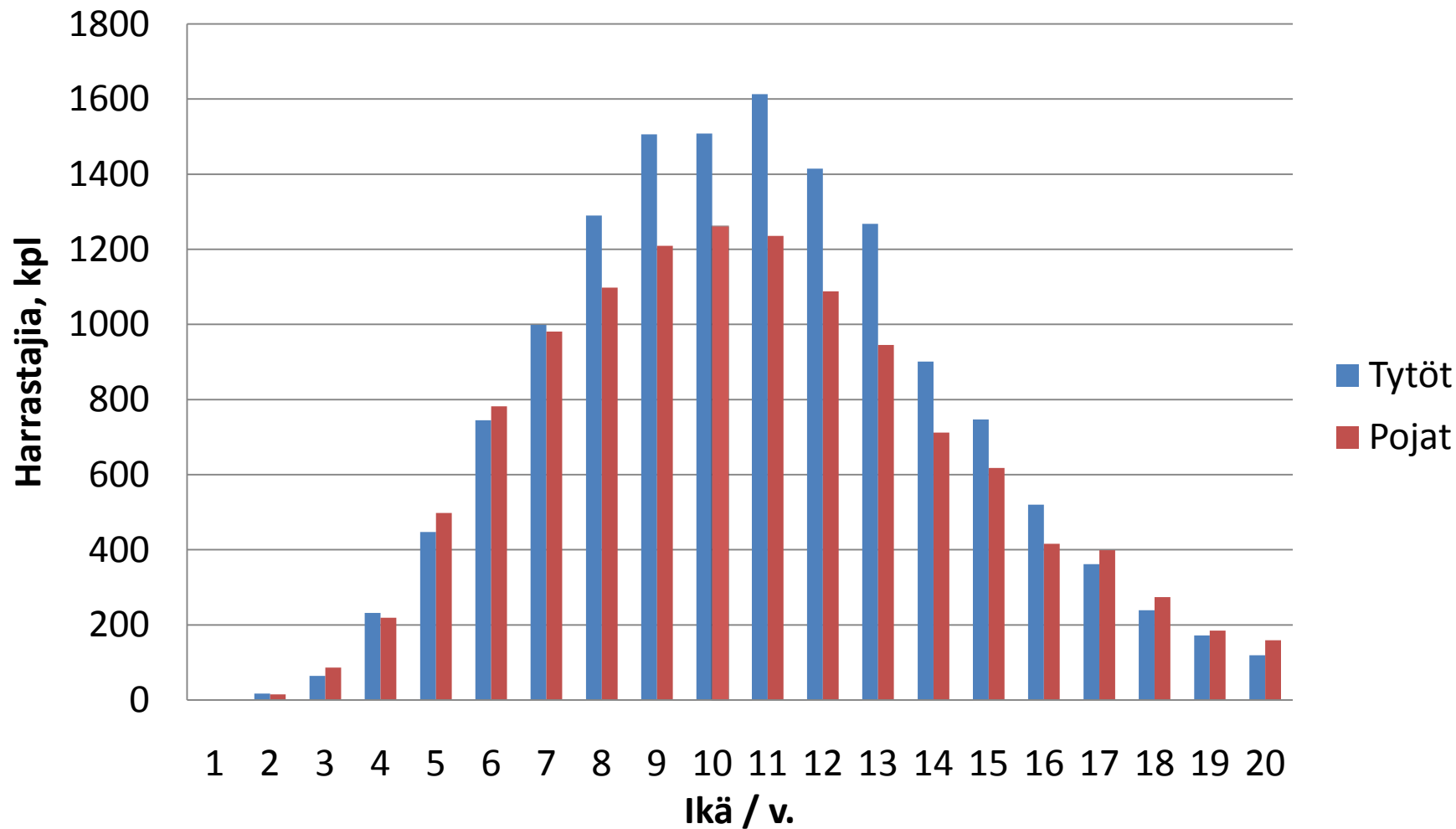
Modernisaatio

- **Kasvu ja eriytyminen:**
  - 6 000 - 9 000 urheiluseuraa, joissa liikkuu yli 400 000 lasta ja nuorta
  - erikoisseurat
- **Kaupallistuminen:**
  - Tarjolla erilaisia vaihtoehtoja
  - Asiakas, palvelu & laatu –ajattelu
- **Yksilöllistyminen:**
  - ”Urheiluniilot” versus ”liian vähän liikahtavat”
  - Jokainen on itsensä terveydenhoitaja (elämänhallinta)
- **Ammattilaistuminen:**
  - Harraste, OTO, ammattilainen
  - Eri alojen asiantuntijat
- **Uudet tehtävät:**
  - Seurojen rooli terveysliikunnan tuottajina
  - Sukupuolten erot liikuntakäyttäytymisessä

Jalkapallon lisenssit 08

Yleisurheilun lisenssit 07

Merkitys

- Merkitys = arvo, jonka liitämme johonkin.

- Merkitykset ovat inhimillisen toiminnan tuotoksia, eli
  - Merkitykset ovat tilapäisiä, epävakaita, alttiita muutoksille
  - Merkityksistä kamppaillaan ja niitä puolustetaan
  - Merkityksiä tuotetaan kielen avulla

Nuoruus

- Nuoruus = tietty elämänvaihe
- Nuoriso = tietty ikäryhmä
- Nuoruus on siirtymävaihe lapsuuden ja aikuisuuden välillä, jonka aikana nuori omaksuu yhteiskunnassa tarvittavia taitoja ja vähitellen itsenäistyy lapsuudenperheestään.
  - Sisältö ja pituus vaihtelevat eri aikoina ja eri kulttuureissa
  - Kypsymättömyyden aika
  - Identiteetin etsintä; kuka minä oikein olen?

Lasten ja nuorten fyysinen aktiivisuus

Omaehtoinen liikunta (leikki, pelailu)

Liikkuminen paikasta toiseen

”Piilossa” liikkuminen?

Urheiluseuraliikunta

Liikunta muissa järjestöissä

Kaupallinen liikunta

Päivähoidon, esikoulun liikunta

Koulun tai oppilaitoksen liikunta

Liikuntaa ”sisäoppilaitoksissa”

Seurojen organisoima liikunta ja urheiluharrastus

Kokeilija/keräilijä

Sitoutunut

Lahjakas

Tyypittelyä

	Vertauskuva	Toiminnan kuvaus	Harrastamisen motiivi / intressi
Kokeilija/ keräilijä	”Leikki”	Tavallista vapaa-aikaa; • spontaani, ei vaadi merkittäviä taitoja tai harjoitusta	hauskuus
Sitoutunut	”Harrastus”	Vakavaa vapaa-aikaa; •amatöörit, harrastelijat, vapaaehtoiset •Taitojen, tietojen, kokemuksen kartuttaminen	kehittyminen, yhteisö, Identiteetti
Lahjakas	”Työ”	1) urheilu-ura; • siirtymät, tavoitteet, kontrolli, sopimukset 2) Professionalismi	menestyminen, status, identiteetti

Yksilölliset merkitykset

Miten liikunta liittyy nuorten elämään?

1. kasvuun ja koettuun pätevyyteen liittyvä huoli.
2. Identiteetti - mikä on tärkeää elämässäni?
3. Rajoitukset, joita asettavat mm. raha, vanhempien toiveet, poika-/tyttöystävä
4. Aikaisemmat kokemukset koululiikunnasta sekä harrastuksista

(Coackley & White 1999)

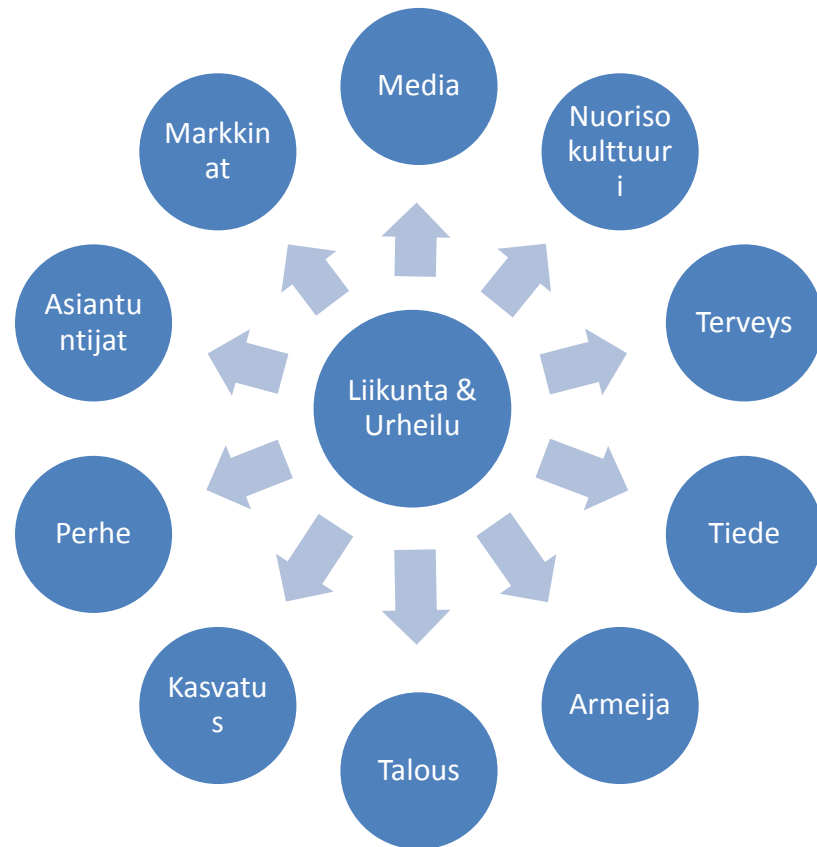
Harrastamisen esteitä

- Tutkimukset ovat painottuneet urheilu-uran siirtymiin sekä drop out –ilmiöön
  - Lopettamisen syyt:
    - Kasvanut intressi jollakin toisella elämän alueella (opiskelu, muu harrastus...)
    - Sosiaaliset suhteet
    - Ulkoiset syyt (loukkaantuminen, muutto..)
  - Pakotettu vai vapaaehtoinen muutos?
  - Tyttöjen ja poikien erot
  - Usein kyseessä on useiden syiden kasaantuminen
- Liikunnan ja urheilun järjestelmän ja yksilön intressien ristiriidat

Yhteiskunnalliset merkitykset

Yhtenäiskulttuuri

Eriytynyt yhteiskunta
Kilpailuyhteiskunta

Merkitysten rakentuminen

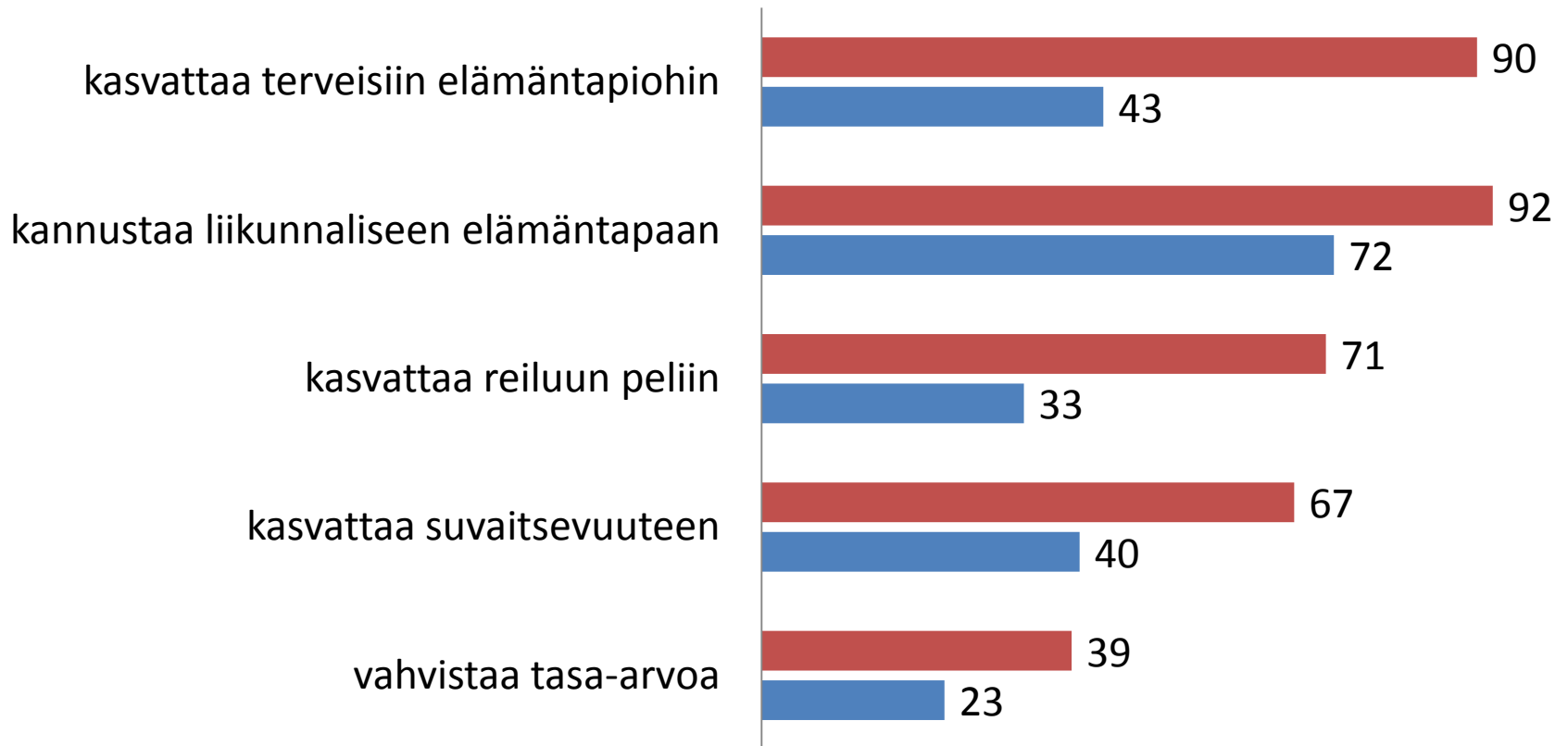
- **Voimisteluliikkeen merkitykset:**
  - terve, ryhdikäs ja yhtenäinen kansa
- **Urheilun hyvä kertomus (Itkonen 2003)**
  - Raittius, reippaus, ryhti, järjestys, ilo, sisu, tahto...
  - Urheiluun liitettiin kaikki hyvät asiat
  - Urheilu miesten maailmaksi!
  - Ammattilaistuminen ja doping likaavat ”urheilun hyvän kertomuksen”
- **Terveysliikunta jatkaa ”hyvää kertomusta”**
  - Terveysliikunnalla tarkoitetaan kaikkea fyysistä aktiivisuutta, jolla on terveyttä edistäviä tai ylläpitäviä vaikutuksia ilman liiallisen tai liian intensiiviseen urheiluun liittyviä vaaroja. (OPM 2008)

Urheilun ja liikunnan perusteluja

- Erityisesti kasvuiässä on hyvää vain sellainen urheilu, joka tekee lopulta hyväksi urheilijaksi, joissain tunnustetussa ”suur’urheilussa”, kuten rata- ja kenttäurheilussa, jalkapallopelissä, uinnissa hiihdossa, luistelussa tai painissa. (Pihkala 1920)
- Jalkapallopeli on osoittautunut tehokkaaksi ruumiillisen kasvatuksen välineeksi ja nyt sitä tietoisesti levitetään kaikkialle sinne, jossa olemisen taistelu kiihoittaa elimistön ryöstöviljelykseen. (Jukola 1931)
- Terve liikunnan harrastaminen olisi siis saatava kulttuuria ja elämää säilyttäväksi ”sokerisuolaksi” – suorastaan ihmisten sivistyneisiin tapoihin kuuluvaksi. (Palolampi 1958)

Urheilutoimittajien asenteet

■ lasten ja nuorten liikunta   ■ huippu-urheilu

lähde: Itkonen, Ilmanen, Matilainen, Jaskari 2008

Rokote ja eliksiiri

- Lasten ja nuorten liikunnan yhteiskunnallinen tavoite:
  - YHTEISKUNTAKELPOISTEN IHMISTEN KASVATTAMINEN – moraalit, demokratia
  - PYSYVÄN LIIKUNTAHARRASTUKSEN OMAKSUMINEN – terveys, työteho
- Jännitteet:
  - Kilpaileminen ja tehokkuus